

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 11ης Ιουλίου 2013*

«Ταμείο συνοχής — Κανονισμός (ΕΚ) 1164/94 — Σχέδιο αποχετευτικών έργων στη Σαραγόσα — Μερική κατάργηση της χρηματοδοτικής συνδρομής — Δημόσιες συμβάσεις — Έννοια έργου — Άρθρο 14, παράγραφοι 10 και 13, της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ — Κατάτμηση συμβάσεων — Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Προθεσμία λήψεως αποφάσεως — Καθορισμός των δημοσιονομικών διορθώσεων — Άρθρο Η, παράγραφος 2, του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού 1164/94 — Αναλογικότητα — Παραγραφή»

Στην υπόθεση T-358/08,

Βασίλειο της Ισπανίας, εκπροσωπούμενο αρχικώς από τον J. Rodríguez Cárcamo, στη συνέχεια, από τον A. Rubio González, abogados del Estado,

προσφεύγον,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον G. Valero και την A. Steiblytė,

καθής,

με αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως C(2008) 3249 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2008, για τη μείωση της ενισχύσεως που χορηγήθηκε από το Ταμείο Συνοχής στο Βασίλειο της Ισπανίας στο σχέδιο 96/11/61/018 – «Saneamiento de Zaragoza» με την απόφαση C(96) 2095 της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 1996,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Truchot, πρόεδρο, M. E. Martins Ribeiro και A. Porrescu (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 28ης Νοεμβρίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Απόφαση¹

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Με την απόφαση C(96) 2095, της 26ης Ιουλίου 1996 (στο εξής: απόφαση του 1996), η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ενέκρινε τη χορήγηση από το Ταμείο Συνοχής χρηματοδοτικής συνδρομής ύψους 8 850 689 ευρώ στο σχέδιο 96/11/61/018 – «Saneamiento de Zaragoza» (στο εξής: σχέδιο αποχετευτικών έργων στη Σαραγόσα). Αυτό το σχέδιο, το οποίο είχε ως αντικείμενο τη βελτίωση και συμπλήρωση των υποδομών αποχετεύσεως και επεξεργασίας των λυμάτων της πόλεως της Σαραγόσα (Ισπανία), περιελάμβανε δύο ομάδες παρεμβάσεων. Η πρώτη ομάδα παρεμβάσεων, καλούμενη «Σχέδιο αντικαταστάσεως των υπονόμων» (στο εξής: φάση FIMMA 96), προέβλεπε την αντικατάσταση υπονόμων σε ορισμένες συνοικίες της πόλεως. Η δεύτερη ομάδα παρεμβάσεων, καλούμενη «Πρόγραμμα αποχετευτικών έργων στη Δυτική Ζώνη του οικισμού (λεκάνη του σταθμού επεξεργασίας υγρών αποβλήτων της Almozara)» (στο εξής: φάση SPWS), περιελάμβανε, ιδίως, την κατασκευή συλλεκτηρίων αγωγών, ενός δευτερεύοντος δικτύου συλλεκτηρίων αγωγών και ενός υπερχειλιστή όμβριων υδάτων. Ο Δήμος της Σαραγόσα ήταν ο τελικός δικαιούχος της οικονομικής συνδρομής και επιφορτίστηκε με την ευθύνη διεύθυνσης του προγράμματος του οποίου η υλοποίηση είχε προγραμματιστεί για τη χρονική περίοδο μεταξύ 1ης Μαΐου 1996 και 31ης Δεκεμβρίου 1998.
- 2 Κατόπιν αιτήματος του Βασιλείου της Ισπανίας, η απόφαση του 1996 τροποποιήθηκε με την απόφαση C(97) 2601 της Επιτροπής, της 29ης Ιουλίου 1997 (στο εξής: απόφαση του 1997), προκειμένου να συμπεριληφθούν σε αυτήν οκτώ πρόσθετες παρεμβάσεις (στο εξής: φάση FIMMA 97). Επτά παρεμβάσεις αφορούσαν την αντικατάσταση, μετατροπή καθώς και κατασκευή συλλεκτηρίων αγωγών και μία παρέμβαση συνίστατο στην κατασκευή ενός εργοστασίου επεξεργασίας ιλύος. Η προθεσμία περατώσεως των εργασιών παρατάθηκε έως την 31η Δεκεμβρίου 1999.

[παραλειπόμενα]

Προσβαλλόμενη απόφαση

- 13 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε παρατυπίες ως προς οκτώ συμβάσεις της φάσεως SPWS και, ιδίως, τέσσερις συμβάσεις της φάσεως FIMMA 97.
- 14 Οι οκτώ συμβάσεις της φάσεως SPWS ήταν οι εξής:
 - υπερχειλιστής στον ποταμό Έβρο,
 - συλλεκτήριος αγωγός της συνοικίας Los Palos,
 - συλλεκτήριος αγωγός της ζώνης Martín Arpal,
 - συλλεκτήριος αγωγός Valles Verdes,
 - συλλεκτήριος αγωγός του San Lamberto – Vistabella,
 - συλλεκτήριος αγωγός του αυτοκινητοδρόμου της Μαδρίτης,
 - δευτερεύον δίκτυο συλλεκτηρίων αγωγών,
 - συλλεκτήριος αγωγός στα όρια του δήμου.

1 — Δημοσιεύονται μόνο οι σκέψεις της παρούσας αποφάσεως των οποίων τη δημοσίευση το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμη.

- 15 Οι τέσσερις συμβάσεις της φάσεως FIMMA 97 ήταν οι εξής:
- συλλεκτήριος αγωγός στη δεξιά όχθη του ποταμού Hueyna,
 - εργοστάσιο επεξεργασίας ιλύος,
 - συλλεκτήριοι αγωγοί στον ποταμό Gállego,
 - συνδυαστικός συλλεκτήριος αγωγός του σταθμού επεξεργασίας υγρών αποβλήτων της Almozara.
- 16 Η Επιτροπή έκρινε, στο σημείο 20 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ότι, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 2, και του άρθρου 14, παράγραφοι 1, 10 και 13, της οδηγίας 93/38, οι επίμαχες συμβάσεις αποτελούσαν τμήματα του ίδιου έργου, του οποίου η πρωτοβουλία ανήκε στον ίδιο αναθέτοντα φορέα, και ότι θα έπρεπε να είχαν υπαχθεί στις διατάξεις της ανωτέρω οδηγίας. Έκρινε ότι οι προαναφερθείσες συμβάσεις είχαν καταταμηθεί, γεγονός που αποτελεί παράβαση των διατάξεων αυτής της οδηγίας, ιδιαίτερα αυτών που αφορούν το όριο, τη δημοσίευση και την ίση μεταχείριση των διαγωνιζομένων.
- [παρालειπόμενα]
- 18 Καταρχήν, προκειμένου να θεμελιώσει την ύπαρξη παρατυπιών κατά την έννοια του άρθρου Η του παραρτήματος II του κανονισμού 1164/94, η Επιτροπή υπενθύμισε εξ αρχής τις διατάξεις του άρθρου 1, παράγραφος 4, στοιχείο β', του άρθρου 4, παράγραφος 2, και του άρθρου 14, παράγραφοι 1, 10 και 13, της οδηγίας 93/38 (σημεία 19 και 21 έως 23 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).
- 19 Εν συνεχεία, η Επιτροπή επισήμανε, στο σημείο 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι σε όλες τις προκηρύξεις διαγωνισμών που δημοσιεύθηκαν στην *Επίσημη Εφημερίδα της Αραγονίας* και στον τοπικό Τύπο, το δημοτικό συμβούλιο της Σαραγόσα ήταν ο αναθέτων φορέας στον οποίο έπρεπε να υποβληθούν οι προσφορές. Επισήμανε, επίσης, την ομοιότητα της περιγραφής των προς εκτέλεση εργασιών στο δίκτυο αποχετεύσεως και επεξεργασίας των λυμάτων και έκρινε ότι οι εργασίες εκπλήρωναν την ίδια οικονομική και τεχνική λειτουργία. Εκτίμησε ότι επρόκειτο, εν προκειμένω, για σειρά συγκεκριμένων εργασιών συντηρήσεως, επεκτάσεως και αποκαταστάσεως του υπάρχοντος δικτύου αποχετεύσεως και επεξεργασίας των λυμάτων, οι οποίες, μετά την περάτωσή τους, θα είχαν ως αποτέλεσμα τη συνολική βελτίωση του δικτύου προς όφελος των τελικών χρηστών. Η Επιτροπή σημείωσε ότι οι εργασίες αφορούσαν συλλεκτήριους αγωγούς λυμάτων, υπερχειλιστές, ένα εργοστάσιο επεξεργασίας ιλύος και ένα συλλεκτήριο αγωγό μεταξύ των δύο σταθμών επεξεργασίας υγρών αποβλήτων της Almozara και της Cartuja. Εκτίμησε ότι η διαφορά μεταξύ των διαφόρων τύπων εργασιών ήταν λειτουργική, και όχι τεχνική ή οικονομική, και, κατά συνέπεια, δεν απαιτείτο ειδική τεχνογνωσία για την υλοποίησή τους. Τέλος, επισήμανε ότι, από οικονομικής απόψεως, οι τελικοί χρήστες όφειλαν να πληρώνουν τον πάροχο των υπηρεσιών ανάλογα με την κατανάλωσή τους.
- 20 Πρώτον, όσον αφορά τα οκτώ σχέδια της φάσεως SPWS, η Επιτροπή έκρινε, στο σημείο 24, στοιχείο α', της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ότι οι εργασίες εξυπηρετούσαν παρόμοιο σκοπό, με τη μόνη διαφορά ότι πραγματοποιήθηκαν σε διαφορετικούς, γεωγραφικά, τομείς. Εκτίμησε ότι ο κύριος σκοπός των εργασιών ήταν να δημιουργήσουν ή να ανακαινίσουν το αποχετευτικό δίκτυο σε διαφορετικούς τομείς, περιλαμβανομένης της εγκαταστάσεως συλλεκτηρίων αγωγών λυμάτων και υπερχειλιστών.
- 21 Δεύτερον, όσον αφορά τα τέσσερα σχέδια της φάσεως FIMMA 97, που παρατέθηκαν στη σκέψη 15 ανωτέρω, για τα οποία δεν θα μπορούσε να προβληθεί η εξαίρεση του άρθρου 14, παράγραφος 10, της οδηγίας 93/38, η Επιτροπή έκρινε, στη σκέψη 24, στοιχείο β', της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ότι οι εργασίες εξυπηρετούσαν παρόμοιο σκοπό, με τη μόνη διαφορά ότι θα πραγματοποιούνταν σε διαφορετικούς, γεωγραφικά, τομείς. Έκρινε ότι ο κύριος σκοπός των εργασιών ήταν να

εγκατασταθούν συλλεκτήριοι αγωγοί κατά μήκος των ποταμών Huerva και Gállego προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις ζώνες που απορρίπτουν ακόμα υγρά απόβλητα στους ποταμούς και να αποκαταστήσουν τις δύο εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων προς τις οποίες αυτά διοχετεύονται.

- 22 Στο σημείο 25 της προσβαλλομένης απόφασης, η Επιτροπή παρατήρησε ότι, όσον αφορά την παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 2, και του άρθρου 14, παράγραφος 10, της οδηγίας 93/38, οι συμβάσεις πρέπει να κρίνονται ως αφωρώσες την εκτέλεση ενιαίου έργου όταν είναι συνδεδεμένες κατά τρόπο ώστε, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, μια κοινοτική επιχείρηση να μπορεί να τις θεωρήσει ως μία και μόνη οικονομική παρέμβαση και να υποβάλει προσφορά για το σύνολο της παρεμβάσεως. Η Επιτροπή σημείωσε ότι αυτή η ερμηνεία συνάδει με τον σκοπό της οδηγίας 93/38, ο οποίος έγκειται στην παροχή προς τις επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών της δυνατότητας να ανταποκρίνονται σε προσκλήσεις για την υποβολή προσφορών, εφόσον το κρίνουν συμφέρον για τις ίδιες, για αντικειμενικούς λόγους που σχετίζονται με την αξία των συμβάσεων. Μια τέτοια επιχείρηση θα επιθυμούσε, ενδεχομένως, να έχει ενημερωθεί για την αξία όλων των επιμέρους εργασιών, ακόμα κι αν δεν ήταν σε θέση να τις εκτελέσει όλες. Η Επιτροπή προσέθεσε ότι μόνον έτσι θα ήταν δυνατή η εκτίμηση του ακριβούς αντικειμένου της συμβάσεως και προσαρμογής της τιμής ανάλογα με τον αριθμό των επί μέρους εργασιών για τις οποίες εσκοπείτο να υποβληθούν προσφορές.
- 23 Η Επιτροπή κατέληξε, στο σημείο 26 της προσβαλλομένης απόφασης, ότι τα οκτώ σχέδια της φάσεως SPWS, εξεταζόμενα ως σύνολο, και τα τέσσερα σχέδια της φάσεως FIMMA 97, εξεταζόμενα ως σύνολο, επιτελούσαν μία και μόνη οικονομική και τεχνική λειτουργία και, ως εκ τούτου, οι ισπανικές αρχές προέβησαν σε τεχνητή κατάτμηση των εργασιών που αφορούσαν την επέκταση και αποκατάσταση του υπάρχοντος δικτύου αποχετεύσεως και επεξεργασίας λυμάτων. Επισήμανε ότι αυτό το συμπέρασμα βασιζόταν στην κατά παρεμφερή τρόπο περιγραφή των εργασιών και την ομοιότητα των προκηρύξεων των διαγωνισμών, την κίνηση της διαδικασίας και την ανάληψη του γενικού συντονισμού από τον ίδιο συμβαλλόμενο φορέα καθώς και το γεγονός ότι οι εργασίες πραγματοποιήθηκαν σε μία και μόνη γεωγραφική ζώνη.

[παραλειπόμενα]

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 28 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 3 Σεπτεμβρίου 2008, το Βασίλειο της Ισπανίας άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 29 Στις 30 Νοεμβρίου 2010 η παρούσα υπόθεση ανατέθηκε σε νέο εισηγητή δικαστή του δεύτερου τμήματος. Κατόπιν τροποποίησης της συνθέσεως των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο όγδοο τμήμα, στο οποίο κατά συνέπεια ανατέθηκε η υπό κρίση υπόθεση.
- 30 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 28ης Νοεμβρίου 2012.
- 31 Το Βασίλειο της Ισπανίας ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση,
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 32 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή στο σύνολό της,

— να καταδικάσει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

[παραλείπόμενα]

1. Επί του πρώτου λόγου, με τον οποίο προβάλλεται πολλαπλή πλάνη περί το δίκαιο και πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου Η του παραρτήματος ΙΙ περί δημοσιονομικών διορθώσεων του κανονισμού 1164/94 σε συνδυασμό με το άρθρο 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38

[παραλείπόμενα]

- 35 Προκαταρκτικώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά την προφορική διαδικασία, σε απάντηση ερωτήσεως του Γενικού Δικαστηρίου, το Βασίλειο της Ισπανίας διευκρίνισε ότι, με τον πρώτο λόγο, προβάλλει την παράβαση του άρθρου 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38, και ότι η εν λόγω διάταξη πρέπει να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με το άρθρο 14, παράγραφος 10, της οδηγίας 93/38. Τούτο σημειώθηκε στα πρακτικά.
- 36 Περαιτέρω, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθώς και σοβαρή πλάνη εκτιμήσεως στην προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνοντας την ύπαρξη παραβάσεως των άρθρων της οδηγίας 93/38. Προβάλλει ότι, μολονότι η Επιτροπή φέρει το βάρος αποδείξεως, είναι χρήσιμο να προβεί σε μια σύντομη ανάλυση των επίδικων συμβάσεων με βάση τα κριτήρια που έχει καθορίσει το Δικαστήριο, προκειμένου να αποδείξει ότι δεν πληρούται καμία από τις προϋποθέσεις διαπιστώσεως περί υπάρξεως ενιαίου έργου. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, αμφισβητεί με την παρούσα προσφυγή τόσο τον καθορισμό, από την Επιτροπή, των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 14, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, και του άρθρου 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38, όσο και την εφαρμογή τους επί των επίδικων συμβάσεων στην προσβαλλόμενη απόφαση. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να εξετασθεί εάν η Επιτροπή εσφαλμένως κατέληξε στη διαπίστωση περί παραβάσεως των ανωτέρω διατάξεων στην προσβαλλόμενη απόφαση, κάτι που απόκειται στο Βασίλειο της Ισπανίας να αποδείξει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

[παραλείπόμενα]

Επί του πρώτου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως της Επιτροπής όσον αφορά την έννοια του έργου

- 38 Κατά το Βασίλειο της Ισπανίας, η Επιτροπή συνεπέρανε εσφαλμένως ότι ο Δήμος της Σαραγόσα παρέβη τις διατάξεις της οδηγίας 93/38 κατατέμνοντας τις επίδικες συμβάσεις και παραλείποντας να δημοσιεύσει προκηρύξεις διαγωνισμών στην Επίσημη Εφημερίδα. Εκτιμά ότι είναι αβάσιμες οι διαπιστώσεις της Επιτροπής στο σημείο 8, δεύτερο εδάφιο, στο σημείο 9, στο σημείο 23, στοιχείο β', και στο σημείο 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 39 Πρώτον, το Βασίλειο της Ισπανίας προβάλλει ότι πρέπει, προκειμένου να εκτιμηθεί εάν ένα έργο δύναται να εμπεριέχει πλείονα, διακριτά έργα υπό το πρίσμα των διατάξεων της οδηγίας 93/38 και της νομολογίας του Δικαστηρίου, να πραγματοποιηθεί μια τριπλή ανάλυση: τεχνική-οικονομική, γεωγραφική και χρονική.
- 40 Δεύτερον, το Βασίλειο της Ισπανίας προβάλλει εσφαλμένη εφαρμογή αυτών των κριτηρίων στην υπό κρίση περίπτωση. Η Επιτροπή δεν προέβη στην παραμικρή αντικειμενική ανάλυση των έργων με βάση αυτό το «τρίπτυχο», αλλά φαίνεται ότι χρησιμοποίησε ιδιαίτερα κριτήρια για να διαπιστώσει

την παράβαση των ισπανικών αρχών, όπως η ικανότητα των δυνητικών διαγωνιζομένων ή η σκοπιμότητα που θα είχε γι' αυτούς η υλοποίηση μερικών ή όλων ταυτοχρόνως των συμβάσεων (σημείο 9 της προσβαλλομένης απόφασης). Επιπλέον, ο τεχνικός-οικονομικός έλεγχος στερείται τεχνικής ακριβείας.

- 41 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι ισπανικές αρχές υπέπεσαν σε παράβαση του άρθρου 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38, ερμηνευόμενου σε συνδυασμό με τις παραγράφους 1 και 10 του ίδιου άρθρου, κατατέμνοντας, αφενός, οκτώ συμβάσεις της φάσεως SPWS και, αφετέρου, ιδίως, τέσσερις συμβάσεις της φάσεως FIMMA 97. Έχοντας υπενθυμίσει, στο σημείο 23, στοιχείο β', της προσβαλλομένης απόφασης, τον ορισμό του έργου κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38, τον εφάρμοσε επί των επίδικων συμβάσεων, στα σημεία 24 έως 26 της προσβαλλομένης απόφασης.

[παραλειπόμενα]

Επί της έννοιας του έργου υπό το πρίσμα του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38 στην προσβαλλόμενη απόφαση

- 43 Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 93/38, αυτή εφαρμόζεται επί των συμβάσεων των οποίων η υπολογιζόμενη αξία χωρίς ΦΠΑ ισούται με ή υπερβαίνει τα 5 εκατομμύρια ευρώ, όσον αφορά τις συμβάσεις δημοσίων έργων. Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38, «οι αναθέτοντες φορείς δεν μπορούν να καταστρατηγούν την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας κατανέμοντας τις συμβάσεις ή χρησιμοποιώντας ειδικές μεθόδους υπολογισμού της αξίας των συμβάσεων».
- 44 Επιπλέον, βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 10, της οδηγίας 93/38, «[ο] υπολογισμός της αξίας μιας σύμβασης έργου για την εφαρμογή της παραγράφου 1 πρέπει να βασίζεται στη συνολική αξία του έργου. Νοείται ως έργο το αποτέλεσμα συνόλου κτιριακών έργων ή έργων πολιτικού μηχανικού το οποίο προορίζεται να επιτελέσει αφεαυτού μία οικονομική και τεχνική λειτουργία».
- 45 Πρώτον, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, όπως ακριβώς έπραξαν το Βασίλειο της Ισπανίας και η Επιτροπή, το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 14, παράγραφοι 10 και 13, της οδηγίας 93/38 στην απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-16/98, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2000, σ. I-8315). Σε αυτή την απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38 «εκφράζει με σαφήνεια τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι αναθέτοντες φορείς από το άρθρο 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας [93/38] και πρέπει επομένως να ληφθεί υπόψη σε συνδυασμό με το άρθρο αυτό προκειμένου να κριθεί αν υπάρχει τεχνητή κατάτμηση του έργου» (σκέψη 31). Εξάλλου, κατά το Δικαστήριο, «από τον ορισμό του έργου στο άρθρο 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας προκύπτει ότι η ύπαρξη ενός έργου πρέπει να εκτιμάται βάσει της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των οικείων εργασιών» (σκέψη 36).
- 46 Από αυτή την απόφαση προκύπτει ότι το Δικαστήριο, προκειμένου να εκτιμήσει εάν οι εργασίες συνδέονται μεταξύ τους κατά τρόπο ώστε να πρέπει να θεωρηθούν ως ενιαίο έργο κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38, υιοθέτησε μια λειτουργική προσέγγιση (βλ., κατά την έννοια αυτή, την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 2012, C-574/10, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 37). Το Δικαστήριο υιοθέτησε δύο κριτήρια, αυτά της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των εργασιών.
- 47 Προσθήκει η διαπίστωση ότι, σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, η Επιτροπή επισήμανε στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι έπρεπε να εφαρμόσει τα κριτήρια της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των εργασιών προκειμένου να ορίσει ένα έργο κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38 (σημεία 23

και 24). Κατόπιν της υπομνήσεως της εν λόγω διατάξεως, στο σημείο 23 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έκρινε, στο σημείο 24, ότι «η περιγραφή της προς εκτέλεση εργασίας στο αποχετευτικό δίκτυο και επεξεργασίας των λυμάτων ήταν παρόμοια και οι εργασίες θα επιτελούσαν την ίδια οικονομική και τεχνική λειτουργία», ότι «η παρούσα υπόθεση αναφέρεται σε σειρά συγκεκριμένων εργασιών συντηρήσεως, επεκτάσεως και αποκαταστάσεως του υπάρχοντος δικτύου αποχετεύσεως και επεξεργασίας των λυμάτων, των οποίων το αποτέλεσμα, μόλις περατωθούν, θα είναι η συνολική βελτίωση του δικτύου προς όφελος των τελικών χρηστών» και ότι «η διαφορά μεταξύ των διαφορετικών τύπων εργασιών (δεν είναι) τεχνική ή οικονομική».

- 48 Επομένως, χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί το Δικαστήριο επί του ζητήματος που ήγειρε η Επιτροπή εάν είναι σωρευτικά τα κριτήρια της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των εργασιών προκειμένου να ορισθεί ένα έργο κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38, πρέπει να επισημανθεί ότι, αντιθέτως από τους ισχυρισμούς του Βασιλείου της Ισπανίας, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη στην προβαλλόμενη απόφαση ταυτίζοντας τα κριτήρια της οικονομικής και της τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των εργασιών που πρέπει να εφαρμοσθούν προκειμένου να ορισθεί ένα έργο κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38.
- 49 Δεύτερον, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι η ανάλυση των επίδικων συμβάσεων θα έπρεπε να γίνει επίσης βάσει του γεωγραφικού και του χρονικού κριτηρίου.
- 50 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, στην προαναφερθείσα υπόθεση Επιτροπή κατά Γαλλίας, το Δικαστήριο χρησιμοποίησε τα κριτήρια της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των εργασιών για να ορίσει την έννοια του ενιαίου έργου (σκέψεις 49 έως 56). Ακολούθως, επισήμανε, στη σκέψη 65, ότι «κάθε περίπτωση συνάψεως συμβάσεως πρέπει να εκτιμάται βάσει του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται και βάσει των ιδιαιτεροτήτων της». Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι, υπό τις περιστάσεις που οδήγησαν στην έκδοση εκείνης της αποφάσεως, «(υπήρχαν) σημαντικά στοιχεία, όπως η ταυτόχρονη έναρξη της διαδικασίας των επίδικων συμβάσεων, η ομοιότητα των προκηρύξεων συμβάσεων, η ενότητα του γεωγραφικού πλαισίου εντός του οποίου κινήθηκαν οι διαδικασίες των συμβάσεων αυτών και η διασφάλιση του συντονισμού από το Sydev, οργανισμό σε επίπεδο διαμερίσματος στον οποίο μετέχουν οι διαδημοτικές ενώσεις ηλεκτροδοτήσεως, τα οποία συνηγορούν υπέρ της ενοποιήσεως των εν λόγω συμβάσεων στο επίπεδο αυτό».
- 51 Το Δικαστήριο έλαβε, έτσι, υπόψη του στην προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, ένα γεωγραφικό στοιχείο για να επιβεβαιώσει ότι ο ενιαίος χαρακτήρας της τεχνικής και οικονομικής λειτουργίας των εργασιών διετηρείτο για τα διαφορετικά τοπικά δίκτυα, είτε διανομής ηλεκτρισμού (σκέψεις 64 και 65) είτε φωτισμού δημοσίων χώρων (σκέψεις 69 και 70), σε μια εκτεταμένη γεωγραφική ζώνη και ότι αυτά τα τοπικά δίκτυα μπορούσαν, κατά συνέπεια, να ενοποιηθούν σε ένα ενιαίο δίκτυο, με βάση τη δυνατότητα της μεταξύ τους διασυνδέσεως.
- 52 Όσον αφορά το χρονικό στοιχείο, το Δικαστήριο αναφέρθηκε, στην προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, στο κριτήριο της «ταυτόχρονης έναρξεως της διαδικασίας των επίδικων συμβάσεων» (σκέψη 65).
- 53 Επιβάλλεται η εκτίμηση ότι το γεωγραφικό και χρονικό στοιχείο δεν αποτελούν κριτήρια προοριζόμενα να καθορίσουν την έννοια του έργου κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38, αποτελούν όμως στοιχεία αναγκαία για την επιβεβαίωση της υπάρξεως τέτοιου έργου, διότι μόνο οι εργασίες που διεξάγονται εντός καθορισμένου γεωγραφικού και χρονικού πλαισίου μπορούν να κριθούν ως ενιαίο έργο.
- 54 Επισημαίνεται ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή αναφέρθηκε στο γεωγραφικό στοιχείο (σημεία 24 και 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και το χρονικό στοιχείο της ενοποιήσεως των συμβάσεων αναφορικά με σχέδια που περιλαμβάνονται στην ίδια φάση, είτε τη φάση SPWS είτε τη

φάση FIMMA 97. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη προβαίνοντας σε ανάλυση των επίδικων συμβάσεων κατ' εφαρμογήν του γεωγραφικού και του χρονικού κριτηρίου, χωρίς να τα θεωρήσει ως λειτουργικά κριτήρια προκειμένου να προσδιορίσει τα επίδικα έργα.

- 55 Τρίτον, κατά το Βασίλειο της Ισπανίας, η Επιτροπή φαίνεται να χρησιμοποίησε ιδιαίτερα κριτήρια για να προσδιορίσει την παράβαση των ισπανικών αρχών, όπως η ικανότητα των δυνητικών διαγωνιζομένων ή η σκοπιμότητα που θα είχε γι' αυτούς η υλοποίηση ορισμένων ή όλων των συμβάσεων ταυτοχρόνως (σημείο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 56 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή όντως ανέφερε ορισμένα στοιχεία αναφορικά με τους δυνητικούς διαγωνιζομένους στο σκέλος που αφορά την αρχική αξιολόγηση (σημείο 9).
- 57 Συναφώς, στην προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο ορισμός της έννοιας του έργου που περιέχει το άρθρο 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38, δεν εξαρτά την ύπαρξη ενός έργου από στοιχεία όπως ο αριθμός των αναθετόντων φορέων ή η δυνατότητα πραγματοποίησεως του συνόλου των εργασιών από μία και μόνη επιχείρηση (σκέψη 43). Επισημάνε ότι, μολονότι η ύπαρξη ενός και μόνου αναθέτοντος φορέα και η δυνατότητα μιας επιχειρήσεως της Ένωσης να πραγματοποιήσει όλες τις εργασίες τις οποίες αφορούν οι οικείες συμβάσεις μπορούν, αναλόγως των συνθηκών, να αποτελέσουν ενδείξεις που επιβεβαιώνουν την ύπαρξη ενός έργου υπό την έννοια της οδηγίας, δεν μπορούν, αντιθέτως, να αποτελέσουν κριτήρια καθοριστικά προς τούτο. Προσέθεσε δε ότι «το ότι υπάρχουν πλείονες αναθέτοντες φορείς και το ότι είναι αδύνατον να πραγματοποιηθούν όλες οι σχετικές εργασίες από μία και μόνη επιχείρηση δεν μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την ύπαρξη ενός έργου, οσάκις το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται κατ' εφαρμογήν των λειτουργικών κριτηρίων που καθορίζει το άρθρο 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας» (σκέψη 42).
- 58 Συνεπώς, από την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας προκύπτει ότι είναι δυνατή η χρήση ορισμένων στοιχείων, σχετικών ιδίως με τους δυνητικούς διαγωνιζομένους, αλλά αυτά ούτε είναι καθοριστικά ούτε θέτουν εν αμφιβόλω το συμπέρασμα περί υπάρξεως έργου, το οποίο βασίζεται στη συνδρομή των κριτηρίων της τεχνικής και οικονομικής λειτουργίας του αποτελέσματος των εργασιών.
- 59 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξετασθεί η εφαρμογή αυτών των κριτηρίων επί των επίδικων συμβάσεων στην προσβαλλόμενη απόφαση και να εκτιμηθεί εάν η Επιτροπή δικαίως έκρινε ότι αυτά πληρούντο προκειμένου να διαπιστώσει την ύπαρξη δύο έργων. Θα πρέπει εν συνεχεία να εξετασθεί κατά πόσον ελήφθησαν υπόψη και άλλα στοιχεία.

Επί της εφαρμογής της έννοιας του έργου κατά το άρθρο 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38, επί των επίδικων συμβάσεων στην προσβαλλόμενη απόφαση

- 60 Το Βασίλειο της Ισπανίας επικαλείται απουσία αντικειμενικής αναλύσεως των έργων από τεχνικής-οικονομικής, γεωγραφικής και χρονικής απόψεως, την εσφαλμένη εφαρμογή αυτών των κριτηρίων στην προκειμένη περίπτωση καθώς και την εφαρμογή ιδιαίτερων κριτηρίων.
- 61 Η Επιτροπή έκρινε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι υπήρχαν δύο ομάδες έργων αποτελούμενες, αφενός, από οκτώ σχέδια της φάσεως SPWS [(σημείο 24, στοιχείο α')] και, αφετέρου, τέσσερα σχέδια της φάσεως FIMMA 97 [(σημείο 24, στοιχείο β')]. Κατά συνέπεια, πρέπει να εξετασθεί διαδοχικά καθεμία εξ αυτών των δύο ομάδων.

– Επί των οκτώ επίδικων συμβάσεων της φάσεως SPWS

- 62 Το Βασίλειο της Ισπανίας επικαλείται έλλειψη ακρίβειας εκ μέρους της Επιτροπής ως προς τον τεχνικό-οικονομικό έλεγχο και προβαίνει σε μια ανάλυση, από τεχνικής και οικονομικής απόψεως, των οκτώ επίδικων συμβάσεων της φάσεως SPWS, που αναφέρονται στη σκέψη 14 ανωτέρω, αναφορικά με έξι συλλεκτηρίου αγωγούς λυμάτων, έναν υπερχειλιστή και ένα δευτερεύον δίκτυο συλλεκτηρίων αγωγών, τα οποία αποτελούσαν ανεξάρτητα σχέδια.
- 63 Πρώτον, όσον αφορά την τεχνική λειτουργία αυτών των εργασιών, το Βασίλειο της Ισπανίας προβάλλει ότι αυτή είναι διαφορετική για καθένα από τα επίδικα σχέδια.
- 64 Εντούτοις, η ανάλυση της Επιτροπής δεν συνίστατο στην εξέταση των διαφορετικών εργασιών, που προβλέπονται από τις επίδικες συμβάσεις, κατά τρόπο ανεξάρτητο, και στη χωριστή εξέταση της τεχνικής τους λειτουργίας, όπως προτείνει το Βασίλειο της Ισπανίας, αλλά εκείνο που αυτή εξέτασε, σύμφωνα με την προαναφερθείσα, στη σκέψη 45 ανωτέρω νομολογία, ήταν εάν το αποτέλεσμα των εργασιών επιτελούσε την ίδια τεχνική λειτουργία.
- 65 Έτσι, η Επιτροπή έκρινε ότι επρόκειτο για εργασίες των οποίων το αποτέλεσμα ήταν η συνολική βελτίωση του δικτύου αποχετεύσεως και ότι επρόκειτο να εκπληρώσουν την ίδια τεχνική λειτουργία (σημείο 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 66 Αφενός, πρέπει να επισημανθεί ότι, όσον αφορά τους έξι συλλεκτηρίου αγωγούς και το δευτερεύον δίκτυο συλλεκτηρίων αγωγών, συλλέγουν όλοι λύματα προκειμένου να τα διαχειρισθούν στο πλαίσιο του δικτύου αποχετεύσεως.
- 67 Αφετέρου, όσον αφορά τον υπερχειλιστή, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι αυτός παρουσιάζει διαφορετική τεχνική λειτουργία, η οποία δεν συνίσταται στη διαχείριση ή την επεξεργασία λυμάτων αλλά στην αποτροπή πλημμυρών σε περίπτωση ραγδαίων βροχοπτώσεων. Εντούτοις, δεν φτάνει μέχρι του σημείου να υποστηρίξει ότι, εν προκειμένω, ο εν λόγω υπερχειλιστής δεν συμμετέχει, από κοινού με τους συλλεκτηρίου αγωγούς και το δευτερεύον δίκτυο συλλεκτηρίων αγωγών, στην τεχνική λειτουργία του δικτύου αποχετεύσεως. Όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή, ο εν λόγω υπερχειλιστής χρησιμεύει στην αποτροπή άσκοπης αύξησεως του όγκου του προς επεξεργασία ύδατος από έναν σταθμό επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και στον περιορισμό της μόλυνσεως των συλλεγομένων υδάτων από τις επιβαρύνσεις που προκύπτουν λόγω ραγδαίων βροχοπτώσεων, συμβάλλοντας κατά τούτο στην καλύτερη διαχείριση των λυμάτων. Επιπλέον, το Βασίλειο της Ισπανίας προβάλλει ότι στον επίδικο υπερχειλιστή δεν γίνεται επεξεργασία λυμάτων, όμως δεν ισχυρίζεται ότι αυτός δεν διοχετεύει λύματα. Διευκρινίζει ότι δεν είναι δυνατόν να γίνει αυστηρός διαχωρισμός μεταξύ των ομβρίων υδάτων, τα οποία διέρχονται από τον επίδικο υπερχειλιστή, και των λυμάτων, τα οποία διέρχονται από τους συλλεκτηρίου αγωγούς. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο οικείος υπερχειλιστής διοχετεύει όμβρια ύδατα και λύματα προκειμένου να ελαφρύνει τις αποχετεύσεις λυμάτων και να καταστήσει δυνατή την καλύτερη λειτουργία του δικτύου αποχετεύσεως.
- 68 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι ισπανικές αρχές επισήμαναν, απαντώντας στο ερωτηματολόγιο της αιτήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής που κατατέθηκε το 1996, ότι ο σκοπός του σχεδίου αποχετευτικών έργων στη Σαραγόσα συνίστατο στην κατασκευή σειράς συλλεκτηρίων αγωγών προοριζομένων να συμπληρώσουν τη ζώνη η οποία διοχέτευε τα λύματα στον σταθμό επεξεργασίας υγρών αποβλήτων της Almozara. Αναφέρεται επίσης ότι είχε προβλεφθεί η κατασκευή υπερχειλιστή πλημμυρών, ο οποίος θα παροχέτευε στον ποταμό Έβρο τα όμβρια ύδατα που δεν θα μπορούσε να μεταφέρει ένας συλλεκτήριος αγωγός, αποκλειστικά κατά τη διάρκεια ραγδαίας βροχοπτώσεως και έχοντας διαλύσει τα λύματα στον κατάλληλο βαθμό. Τέλος, διευκρινιζόταν ότι το κύριο αντικείμενο του συνόλου των σχεδίων ήταν «η εξυγίανση της απαρχαιωμένης υποδομής και αποκατάσταση των ελλείψεων του συστήματος, εξοπλίζοντας τον δήμο με αποχετευτικό δίκτυο ικανό να διοχετεύει τα λύματα προς τους κεντρικούς συλλεκτηρίου αγωγούς, αποφεύγοντας έτσι πλημμύρες, διαφυγές προς τον υδροφόρο ορίζοντα και ανεξέλεγκτες εκροές των λυμάτων». Η ίδια περιγραφή αυτού του βασικού

- σκοπού επαναλαμβάνεται στην απόφαση του 1996, στο συνοπτικό αρχείο που παρατίθεται ως παράρτημα, το οποίο συνοψίζει το σχέδιο. Από τα ανωτέρω προκύπτει, κατά το Βασίλειο της Ισπανίας, ότι υπάρχει ένας σύνδεσμος, στο πλαίσιο του δικτύου αποχετεύσεως, μεταξύ της μεταφοράς των λυμάτων και της αποφυγής πλημμυρών μέσω του υπερχειλιστή.
- 69 Επιβάλλεται να συναχθεί ότι τα οκτώ σχέδια δεν είναι ανεξάρτητα, όπως υποστηρίζει το Βασίλειο της Ισπανίας, αλλά αποτελούν όλα μέρος του ίδιου σχεδίου σχετικά με τα αποχετευτικά έργα, το οποίο συνίσταται, σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο της αιτήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής που κατατέθηκε το 1996 και το συνοπτικό αρχείο που παρατίθεται ως παράρτημα της αποφάσεως του 1996, στη δημιουργία ενός αποχετευτικού δικτύου ικανού να διοχετεύει τα λύματα προς τους κεντρικούς συλλεκτηρίους αγωγούς, αποτρέποντας έτσι πλημμύρες, διαφυγές προς τον υδροφόρο ορίζοντα και ανεξέλεγκτες εκροές των λυμάτων. Όπως ορθώς έκρινε η Επιτροπή, οι επίδικες εργασίες της φάσεως SPWS είχαν παρόμοιο σκοπό, ήτοι τη δημιουργία ή ανακαίνιση του αποχετευτικού συστήματος σε διαφορετικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της εγκαταστάσεως συλλεκτηρίων αγωγών και υπερχειλιστών (σημείο 24, στοιχείο α', της προσβαλλομένης αποφάσεως). Συναποτελούν έτσι πράγματι σειρά εργασιών, των οποίων αποτέλεσμα είναι η συνολική βελτίωση του αποχετευτικού δικτύου προς όφελος των τελικών χρηστών (σημείο 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38 και την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, το αποτέλεσμα αυτής της σειράς εργασιών προορίζεται να εκπληρώσει καθεαυτό μια τεχνική λειτουργία, ήτοι την αποχέτευση των λυμάτων.
- 70 Αυτό το συμπέρασμα δεν αμφισβητείται από την επιχειρηματολογία του Βασιλείου της Ισπανίας κατά την οποία η οδηγία 93/38 δεν τυγχάνει εφαρμογής στους υπερχειλιστές κατά το μέτρο που δεν προορίζονται για την εκκένωση των λυμάτων. Αφενός, όπως παρατηρήθηκε ήδη (βλ. σκέψη 67 ανωτέρω), είναι εσφαλμένο να υποστηριχθεί ότι ο επίδικος υπερχειλιστής διοχετεύει μόνο όμβρια ύδατα. Αφετέρου, όπως ορθώς προβάλλει η Επιτροπή, προσήκει η εκτίμηση ότι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 93/38 δεν περιορίζεται σε εγκαταστάσεις οι οποίες εκκενώνουν ή επεξεργάζονται άμεσα λύματα, αλλά ότι η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται στις συμβάσεις οι οποίες «είναι συνδεδεμένες με την εκκένωση ή την επεξεργασία των λυμάτων», πράγμα που περιλαμβάνει τους υπερχειλιστές.
- 71 Εξάλλου, πρέπει να απορριφθεί η επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε από το Βασίλειο της Ισπανίας προς αντίκρουση της επιχειρηματολογίας της Επιτροπής, κατά την οποία η εξομίωση με ενιαίο έργο σειράς ενεργειών σχετικών με διαφορετικούς τύπους συλλεκτηρίων αγωγών αστικών λυμάτων επιβεβαιώνεται από την οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1991, για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (ΕΕ L 135, σ. 40). Η οδηγία αφορά ιδίως τη συλλογή, επεξεργασία και απόρριψη των αστικών λυμάτων, τις οποίες ορίζει στο άρθρο 2, παράγραφος 1, ως συμπεριλαμβανουσες και τα όμβρια ύδατα. Εξάλλου, ακόμα κι αν υποθεθεί ότι η οδηγία διαφοροποιεί το καθεστώς που εφαρμόζεται στους σταθμούς επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, το Βασίλειο της Ισπανίας δεν εξηγεί ποιο συμπέρασμα πρέπει να συναχθεί εξ αυτού του γεγονότος ως προς τα επίδικα σχέδια, κανένα εκ των οποίων δεν αφορά σταθμό επεξεργασίας υγρών αποβλήτων.
- 72 Δεύτερον, το Βασίλειο της Ισπανίας αμφισβητεί την ταυτότητα των οικονομικών λειτουργιών των επίδικων σχεδίων. Τα όμβρια ύδατα δεν υπάγονται στο ειδικό τέλος επί των υπηρεσιών αποχετεύσεως των λυμάτων, που εισπράττει ο Δήμος της Σαραγόσα. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να εισπραχθεί ειδικό τέλος ή φόρος για τον υπερχειλιστή. Επιπλέον, απαντώντας στην Επιτροπή, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι, μολονότι το ειδικό αυτό τέλος προορίζεται να χρηματοδοτήσει τα έξοδα εκμεταλλεύσεως του δικτύου, εντούτοις δεν επαρκεί και απαιτείται συνεισφορά από τον δημοτικό προϋπολογισμό. Τούτο θα σήμαινε ότι, εάν η διαχείριση των αστικών λυμάτων πράγματι καλυπτόταν από τα εισπραχθέντα μέσω του τέλους ποσά, οι υποδομές του δικτύου που προορίζονται για τη συλλογή και επεξεργασία των ομβρίων υδάτων θα έπρεπε να χρηματοδοτούνται μέσω δημοσίων πόρων. Υπάρχει μια ουσιώδης διαφορά μεταξύ του τέλους για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων και την πληρωμή μιας δημόσιας υπηρεσίας παρεχόμενης από τον υπερχειλιστή, γεγονός που αποδεικνύει την απουσία κάθε ταυτότητας από οικονομικής απόψεως. Το τέλος για την επεξεργασία

των αστικών λυμάτων καθορίζεται ανάλογα με τις πραγματικές απορρίψεις αποβλήτων κάθε νοικοκυριού, ήτοι πρόκειται για εξατομικευμένο τέλος ανάλογα με την κατανάλωση κάθε υποκειμένου σε φόρο, ενώ η πληρωμή της παρεχόμενης, από τον υπερχειλιστή, δημόσιας υπηρεσίας θα μπορούσε ενδεχομένως να επιβαρύνει το σύνολο του πληθυσμού, χωρίς όμως προσαρμογή των εισπρακτέων ποσών ανάλογα με το αντλούμενο από τους οικείους χρήστες όφελος.

- 73 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι, από οικονομικής απόψεως, «οι τελικοί χρήστες (όφειλαν να) πληρώνουν τον πάροχο των υπηρεσιών ανάλογα με την κατανάλωσή τους» (σημείο 24).

[παραλειπόμενα]

- 75 Πρώτον, κατά την προφορική διαδικασία, απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, το Βασίλειο της Ισπανίας επιβεβαίωσε ότι το ειδικό τέλος αποχετεύσεως επί των υπηρεσιών αποχετεύσεως λυμάτων, εισπραττόμενο από τον Δήμο της Σαραγόσα, στο οποίο αναφέρεται στην προσφυγή του, προβλέπεται από το άρθρο 2 του δεύτερου κεφαλαίου, με τίτλο «Υπηρεσία αποχετεύσεως των αστικών λυμάτων», της κανονιστικής φορολογικής αποφάσεως αριθ. 24.25 του Δήμου της Σαραγόσα περί ρυθμίσεως του τέλους επί των υπηρεσιών εφοδιασμού με πόσιμο νερό και αποχετεύσεως των αστικών λυμάτων, άρθρο που παραθέτει η Επιτροπή στα δικόγραφα της. Δυνάμει αυτής της διατάξεως, «το επιβλητέο τέλος αντιστοιχεί στην παροχή της υπηρεσίας αποχετεύσεως των αστικών λυμάτων όταν πρόκειται για όμβρια ύδατα και/ή αστικών λυμάτων που συλλέγονται από τους συλλεκτηρίου αγωγούς και τις σωληνώσεις που ανήκουν στον δήμο ή συντηρούνται από αυτόν, εφόσον τη διαχείριση των εν λόγω λυμάτων την έχει αναλάβει ο Δήμος της Σαραγόσα, συμπεριλαμβανομένου του εγγενούς κόστους για τη μεταφορά τους, την επεξεργασία τους και την απόρριψή τους στο φυσικό υδάτινο ρεύμα υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις άδειες διοχετεύσεως, οι οποίες έχουν χορηγηθεί από την Υδρογραφική Συνομοσπονδία του Έβρου». Από αυτή τη διάταξη προκύπτει ότι δεν προβαίνει σε διάκριση μεταξύ των λυμάτων και των ομβρίων υδάτων.

- 76 Δεύτερον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επιχειρηματολογία του Βασιλείου της Ισπανίας σχετικά με τη χρηματοδότηση των υποδομών του δικτύου που προορίζονται για τη συλλογή και επεξεργασία των ομβρίων υδάτων δεν είναι τεκμηριωμένη, καθώς το Βασίλειο της Ισπανίας περιορίζεται στο να υποστηρίξει ότι οι προαναφερθείσες υποδομές πρέπει να χρηματοδοτούνται μέσω δημοσίων πόρων. Εξάλλου, το Βασίλειο της Ισπανίας δεν προσκόμισε στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι οι εν λόγω υποδομές δεν χρηματοδοτούνται, έστω μερικώς, από το ειδικό τέλος αποχετεύσεως.

- 77 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι οι επίδικες εργασίες της φάσεως SPWS συνιστούν στοιχεία ενός συνόλου του οποίου το αποτέλεσμα προορίζεται να εκπληρώσει αφεαυτού μία και μόνη οικονομική λειτουργία.

- 78 Κατόπιν όλων των ανωτέρω, πρέπει να κριθεί ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη καταλήγοντας, στο σημείο 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι επίδικες εργασίες της φάσεως SPWS επρόκειτο να εκπληρώσουν την ίδια τεχνική και οικονομική λειτουργία κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38.

– Επί των τεσσάρων επίδικων συμβάσεων της φάσεως FIMMA 97

- 79 Το Βασίλειο της Ισπανίας επικαλείται έλλειψη ακριβείας εκ μέρους της Επιτροπής ως προς τον τεχνικό-οικονομικό έλεγχο και προβαίνει σε μια ανάλυση, από τεχνικής και οικονομικής απόψεως, των τεσσάρων επίδικων συμβάσεων της φάσεως FIMMA 97, που αναφέρθηκαν στη σκέψη 15 ανωτέρω, αναφορικά με ένα εργοστάσιο επεξεργασίας ιλύος, έναν συνδεδετικό συλλεκτήριο αγωγό και συλλεκτηρίου αγωγούς, εκ των οποίων αυτούς στον ποταμό Gállego. Εν συνεχεία, προβαίνει σε μια ανάλυση των συμβάσεων της προαναφερθείσας φάσεως και καταλήγει ότι κάθε σχέδιο πρέπει να κριθεί ως ανεξάρτητο των υπολοίπων και ότι δεν απαιτείτο δημοσίευση προκηρύξεων διαγωνισμών στην Επίσημη Εφημερίδα.

- 80 Καταρχήν, όσον αφορά την τεχνική λειτουργία των σχεδίων της φάσεως FIMMA 97, η Επιτροπή έκρινε στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι τα τέσσερα σχέδια αποτελούσαν ένα και μοναδικό έργο, κάτι που αμφισβητεί το Βασίλειο της Ισπανίας.
- 81 Σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο της αιτήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής που κατατέθηκε το 1997, τα σχέδια της φάσεως FIMMA 97 εξυπηρετούσαν τρεις διαφορετικούς σκοπούς. Όμως, πρέπει να σημειωθεί, όπως το έπραξε και η Επιτροπή, ότι τα τέσσερα επίδικα σχέδια της προαναφερθείσας φάσεως ανήκαν στην ίδια ομάδα, που εξυπηρετούσαν τον ίδιο σκοπό, ο οποίος ήταν «η εξάλειψη των απορρίψεων επεξεργασμένων λυμάτων».
- 82 Όσον αφορά τον συνδετικό συλλεκτήριο αγωγό, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι «η λειτουργία του δεν συνίσταται, όπως συμβαίνει με τους λοιπούς συλλεκτήριους αγωγούς, στη συγκέντρωση και μεταφορά των λυμάτων ή των ομβρίων υδάτων, αντιστοίχως, προς τους σταθμούς επεξεργασίας υγρών αποβλήτων ή τους υπερχειλιστές», αλλά επισημαίνει ότι αυτός ο συνδετικός συλλεκτήριος αγωγός «επιχειρεί να εξισορροπήσει τις ανισότητες στον τομέα των αποχετευτικών υποδομών που οφείλονται στην ασύμμετρη ανάπτυξη της πόλεως της Σαραγόσα». Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς του Βασιλείου της Ισπανίας, είναι, συνεπώς, εσφαλμένο να υποστηριχθεί ότι ο συνδετικός συλλεκτήριος αγωγός μεταξύ των δύο σταθμών επεξεργασίας υγρών αποβλήτων αποτελεί «υποδομή εντελώς ανεξάρτητη από τους υπόλοιπους συλλεκτήριους αγωγούς», καθόσον ο προαναφερθείς συλλεκτήριος αγωγός είναι ενταγμένος στο δίκτυο αποχετεύσεως της Σαραγόσα. Το Βασίλειο της Ισπανίας διακρίνει, έτσι, την τεχνική λειτουργία καθενός εκ των σχεδίων, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι πρόκειται για ένα σύνολο εργασιών, των οποίων το αποτέλεσμα είναι η συνολική βελτίωση του δικτύου αποχετεύσεως προς όφελος των τελικών χρηστών (σημείο 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως), και ότι προορίζεται να εκπληρώσει αφεαυτού μία τεχνική λειτουργία: την αποχέτευση των λυμάτων.
- 83 Όσον αφορά το εργοστάσιο επεξεργασίας ιλύος, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι αυτό, εν αντιθέσει με τους συλλεκτήριους αγωγούς, δεν έχει ως λειτουργία τη μεταφορά των ομβρίων υδάτων ή των λυμάτων, αλλά την αποτροπή διοχετεύσεως στον ποταμό Huegna ιλύος προερχόμενης από τη διαδικασία καθαρισμού των υδάτων ώστε να γίνουν πόσιμα προς τον σκοπό προσωπικής, εμπορικής ή βιομηχανικής καταναλώσεως ολόκληρης της πόλεως. Εντούτοις, δεν πρόκειται περί κρίσεως για το εάν το εργοστάσιο επεξεργασίας ιλύος επιτελεί, καθεαυτό, τεχνική λειτουργία διαφορετική από αυτή ενός συλλεκτηρίου αγωγού, αλλά περί εκτιμήσεως για το εάν, υπό το πρίσμα του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38, οι συλλεκτήριοι αγωγοί και το εργοστάσιο επεξεργασίας ιλύος ανήκουν σε μία και μόνη σειρά εργασιών, της οποίας το αποτέλεσμα επιτελεί μία κοινή τεχνική λειτουργία, η οποία είναι η αποχέτευση των λυμάτων. Το Βασίλειο της Ισπανίας, όμως, δεν αρνείται ότι τα εργοστάσια επεξεργασίας ιλύος συμβάλλουν στην αποχέτευση των λυμάτων της πόλεως της Σαραγόσα.
- 84 Επιπλέον, το επιχείρημα του Βασιλείου της Ισπανίας κατά το οποίο το προφίλ του διαγωνιζομένου για τη σύμβαση σχετικά με έναν συλλεκτήριο αγωγό είναι εντελώς διαφορετικά από τα αντίστοιχα για μια σύμβαση σχετικά με ένα εργοστάσιο επεξεργασίας ιλύος πρέπει να απορριφθεί, καθόσον αυτό δεν αποτελεί κριτήριο για τον χαρακτηρισμό ενός έργου κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38.
- 85 Τέλος, το Βασίλειο της Ισπανίας βάλλει κατά του επιχειρήματος της Επιτροπής, κατά το οποίο υπάρχει μια ισοδυναμία, από τεχνικής απόψεως, μεταξύ των συλλεκτηρίων αγωγών και των σταθμών επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, οι οποίοι έχουν επικουρικό χαρακτήρα σε σχέση με την επεξεργασία των λυμάτων. Συναφώς, υποστηρίζει ότι πρόκειται εν προκειμένω για ένα εργοστάσιο επεξεργασίας ιλύος με προέλευση από μονάδα επεξεργασίας πόσιμου ύδατος και όχι από σταθμό επεξεργασίας υγρών αποβλήτων. Εντούτοις, επισημαίνεται ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν εξηγεί για ποιο λόγο το γεγονός ότι πρόκειται για τέτοιο εργοστάσιο επεξεργασίας ιλύος συνεπάγεται ότι δεν συμμετέχει, με

επικουρικό τρόπο, στην επεξεργασία των λυμάτων, καθόσον αυτό το εργοστάσιο εξυπηρετεί τον σκοπό εξαλείψεως του φαινομένου της απορρίψεως μη επεξεργασμένων λυμάτων, όπως αναφέρει και το ερωτηματολόγιο της αιτήσεως χρηματοδοτήσεως που κατατέθηκε το 1997.

[παραλειπόμενα]

- 87 Επιβάλλεται να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα τέσσερα σχέδια δεν είναι ανεξάρτητα, όπως υποστηρίζει το Βασίλειο της Ισπανίας, αλλά αποτελούν όλα τμήματα του ίδιου σχεδίου σχετικά με το αποχετευτικό δίκτυο. Όπως ορθώς έκρινε η Επιτροπή, οι επίδικες εργασίες της φάσεως FIMMA 97 επιδίωκαν παρόμοιο σκοπό, ήτοι την εγκατάσταση συλλεκτηρίων αγωγών κατά μήκος των ποταμών Huerva και Gállego, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις ζώνες που απέρριπταν ακόμα υγρά απόβλητα απευθείας εντός των ποταμών, και να αποκαταστήσουν τις δύο εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων προς τις οποίες διοχετεύονται τα λύματα (σημείο 24, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως). Πρόκειται, έτσι, για μια σειρά εργασιών των οποίων το αποτέλεσμα είναι η συνολική βελτίωση του δικτύου αποχετεύσεως για τους τελικούς χρήστες (σημείο 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38 και την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, το αποτέλεσμα αυτής της σειράς εργασιών προορίζεται να επιτελέσει αφεαυτού μια τεχνική λειτουργία, ήτοι την αποχέτευση των λυμάτων.

[παραλειπόμενα]

- 89 Κατόπιν όλων των ανωτέρω, επιβάλλεται η κρίση ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη εκτιμώντας, στο σημείο 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι επίδικες εργασίες της φάσεως FIMMA 97 επρόκειτο να εκπληρώσουν την ίδια τεχνική και οικονομική λειτουργία κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38.

– Συμπεράσματα

- 90 Κατά συνέπεια, όσον αφορά τα επίδικα σχέδια των φάσεων SPWS και FIMMA 97, το Βασίλειο της Ισπανίας δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή εσφαλμένα συνεπέρανε, στο σημείο 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα προαναφερθέντα σχέδια αποτελούσαν, για καθεμία εκ των δύο φάσεων, έργο τεχνητά κατατμηθέν κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, και παράγραφος 13 της οδηγίας 93/38. Κατ' αναλογία προς την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, τα επίδικα σχέδια αποτελούνται, πράγματι, από δύο σειρές συγκεκριμένων εργασιών επί του υπάρχοντος αποχετευτικού δικτύου, των οποίων το αποτέλεσμα, μόλις οι εργασίες περατωθούν, θα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας που θα επιτελεί το εν λόγω δίκτυο.
- 91 Αυτό το συμπέρασμα δεν αμφισβητείται από τα επιχειρήματα του Βασιλείου της Ισπανίας σχετικά με άλλα κριτήρια, ήτοι το γεωγραφικό και το χρονικό στοιχείο, ή με εκείνα που προβάλλεται ότι είχαν χρησιμοποιηθεί κατά εσφαλμένο τρόπο από την Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση.
- 92 Καταρχήν, όσον αφορά το γεωγραφικό και χρονικό στοιχείο, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38 και την ερμηνεία του από το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, δεν πρόκειται για κριτήρια που προκύπτουν απ' το γράμμα του κανονισμού ή από τη νομολογία (βλ. σκέψη 53 ανωτέρω).
- 93 Πρώτον, όσον αφορά το γεωγραφικό στοιχείο, η Επιτροπή επισήμανε, στο σημείο 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι «όσον αφορά τα οκτώ σχέδια [της φάσεως] SPWS, [...], η μόνη διαφορά [ήταν] το γεγονός ότι [οι εργασίες] πραγματοποιήθηκαν σε διαφορετικούς, γεωγραφικά, τομείς» και ότι, «όσον αφορά τα τέσσερα σχέδια της [φάσεως FIMMA 97], η μόνη διαφορά [ήταν] το γεγονός ότι [οι εργασίες] πραγματοποιήθηκαν σε διαφορετικούς, γεωγραφικά, τομείς». Η Επιτροπή προσέθεσε, στο σημείο 26, ότι «οι εργασίες πραγματοποιήθηκαν σε μία μόνο γεωγραφική ζώνη».

- 94 Συναφώς, το Βασίλειο της Ισπανίας επικαλείται την ύπαρξη αντινομίας στην προσβαλλόμενη απόφαση, συνιστάμενης στο ότι η Επιτροπή διαπίστωσε, παραδόξως, την ύπαρξη, ταυτοχρόνως, τόσο γεωγραφικής διασποράς όσο και μιας γεωγραφικής ζώνης. Επιβάλλεται, εντούτοις, η διαπίστωση ότι το Βασίλειο της Ισπανίας προβαίνει στην ίδια ακριβώς διαπίστωση υποστηρίζοντας ότι «παρά το γεγονός ότι (τα επίδικα έργα) αφορούσαν μία και μόνη εδαφική ζώνη, ήταν αρκετά απομακρυσμένα το ένα από το άλλο και αποσυνδεδεμένα από γεωγραφικής απόψεως».
- 95 Το Βασίλειο της Ισπανίας επικαλείται απουσία φυσικής διασυνδέσεως των εργασιών που προβλέφθηκαν στο πλαίσιο των επίδικων σχεδίων, η οποία θα έπρεπε να είχε αποκλείσει τη διαπίστωση υπάρξεως δύο έργων από την Επιτροπή. Εντούτοις, ακόμα κι αν υποθεθεί ότι αποδεικνυόταν αυτή η απουσία φυσικής διασυνδέσεως, αυτό δεν θα ασκούσε επιρροή στο γεγονός ότι οι διάφορες εργασίες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της λειτουργίας που επιτελεί το δίκτυο αποχετεύσεως της πόλεως της Σαραγόσα, γεγονός που επιτρέπει την εκτίμηση ότι άπτονται του ίδιου έργου. Κατά συνέπεια, δεν έχει ιδιαίτερη σημασία το ότι οι προαναφερθείσες εργασίες είναι διάσπαρτες επί του δικτύου, και όχι άμεσα φυσικά συνδεδεμένες, κατά το μέτρο που, όπως προβάλλει η Επιτροπή χωρίς να αντικρούεται ως προς αυτό από το Βασίλειο της Ισπανίας, αυτές πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της ζώνης που καλύπτεται από το αποχετευτικό δίκτυο και των συλλεκτηρίων αγωγών που διαχειρίζεται ο Δήμος της Σαραγόσα. Κατά συνέπεια, όπως εκτίμησε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση, ακόμα και αν «πραγματοποιήθηκαν σε διαφορετικούς, γεωγραφικά, τομείς», αυτό έγινε «σε μία και μόνη γεωγραφική ζώνη». Η επιχειρηματολογία του Βασιλείου της Ισπανίας σχετικά με υποτιθέμενη αντινομία ως προς αυτό το ζήτημα στην προσβαλλόμενη απόφαση δεν μπορεί, συνεπώς, να γίνει δεκτή.
- 96 Το επιχείρημα του Βασιλείου της Ισπανίας το οποίο δημιουργεί μια παραλληλία με τα πραγματικά περιστατικά που εξετάστηκαν στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας πρέπει λοιπόν να απορριφθεί. Το Βασίλειο της Ισπανίας δεν εισέφερε κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι οι επίδικες συμβάσεις αφορούσαν διαφορετικά δίκτυα αποχετεύσεως και για τις οποίες θα έπρεπε να εξετασθεί αν θα μπορούσαν να ενοποιηθούν.
- 97 Τέλος, απαντώντας στο επιχείρημα της Επιτροπής κατά το οποίο η οδηγία 91/271 χρησιμοποιεί τον οικισμό ως γεωγραφικό πλαίσιο αναφοράς, το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι αυτή η αναφορά στερείται κάθε σημασίας προκειμένου να οριστεί ένα έργο κατά την έννοια της σχετικής νομοθεσίας. Το γεγονός ότι αυτή η οδηγία χρησιμοποιεί τον οικισμό ως γεωγραφικό πλαίσιο αναφοράς θα είχε σημασία στο πλαίσιο της επεξεργασίας των λυμάτων και της προστασίας της δημόσιας υγείας. Συναφώς, πρέπει να κριθεί ότι, κατά το μέτρο που το αποτέλεσμα των διαφόρων εργασιών αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της λειτουργίας που εκπληρώνει το δίκτυο αποχετεύσεως της πόλεως της Σαραγόσα, η κρίσιμη γεωγραφική ζώνη ορίζεται από την κάλυψη αυτού του δικτύου, είτε αυτό συνδέεται με τον αστικό οικισμό είτε με τα εδαφικά όρια του δήμου.
- 98 Επιβάλλεται, επομένως, συμπεράσμα ότι η επιχειρηματολογία του Βασιλείου της Ισπανίας δεν μπορεί να γίνει δεκτή ως προς την εφαρμογή ενός υποτιθέμενου γεωγραφικού κριτηρίου, η οποία θα έπρεπε να είχε οδηγήσει την Επιτροπή να κρίνει, στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι τα επίδικα σχέδια δεν αποτελούσαν δύο έργα κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38.
- 99 Δεύτερον, όσον αφορά το χρονικό στοιχείο, η Επιτροπή ενέκρινε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, δύο ομάδες σχεδίων, τη μία για τη φάση SPWS και την άλλη για τη φάση FIMMA 97.
- 100 Συναφώς, εάν υποθεθεί ότι το Βασίλειο της Ισπανίας έχει συμφέρον να αμφισβητήσει αυτή την κατάτμηση σε δύο αποφάσεις, η επιχειρηματολογία του, κατά την οποία δεν ήταν δυνατόν να οριστούν δύο ομάδες σχεδίων απλά ενόψει του γεγονότος ότι αυτά είχαν εγκριθεί με δύο διαφορετικές αποφάσεις, πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, όπως προβάλλει η Επιτροπή, το γεγονός ότι ενέκρινε δύο

ομάδες σχεδίων απορρέει από εφαρμογή του χρονικού κριτηρίου, καθώς η ενοποίηση των εργασιών συνδεόταν με το ότι ανήκαν σε δύο φάσεις, χρονικά διακριτές, στο πλαίσιο των αποχετευτικών έργων στη Σαραγόσα.

- 101 Εξάλλου, το Βασίλειο της Ισπανίας αμφισβητεί ότι τα επίδικα σχέδια μπορούν να θεωρηθούν ως ανήκοντα στην ίδια χρονική ενότητα, στο πλαίσιο καθεμίας από τις δύο φάσεις. Αμφισβητεί την εκ των υστέρων ανάλυση της Επιτροπής, η οποία δεν αντέκρουσε, διαρκούσης της διοικητικής διαδικασίας, το επιχείρημα του Βασιλείου της Ισπανίας κατά το οποίο οι συμβάσεις συνήφθησαν κατά τη διάρκεια περιόδου δεκατεσσάρων μηνών για τη φάση SPWS και είκοσι μηνών για τη φάση FIMMA 97.
- 102 Όπως έχει ήδη επισημανθεί (βλ. σκέψεις 50, 52 και 53 ανωτέρω), το Δικαστήριο, στην απόφασή του επί της υποθέσεως Επιτροπή κατά Γαλλίας, δεν καθόρισε χρονικό κριτήριο, αλλά έλαβε υπόψη του το χρονικό στοιχείο ως στοιχείο εκτιμήσεως. Πρέπει να παρατηρηθεί ότι το Δικαστήριο δεν αναφέρεται στην ύπαρξη χρονικής ενότητας, αλλά αναφέρει «την ταυτόχρονη έναρξη των επίδικων συμβάσεων» ενώ, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs στις προτάσεις του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2010, σ. I-8341, I-8318), αναφέρθηκε σε ένα «συγκεκριμένο χρονικό διάστημα» (σημείο 72).
- 103 Στην προκειμένη περίπτωση, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, οι προσκλήσεις για υποβολή προσφορών δημοσιεύθηκαν κατά τη διάρκεια του ίδιου χρονικού διαστήματος για καθεμία από τις ομάδες των επίδικων σχεδίων. Έτσι, επί των οκτώ συμβάσεων της φάσεως SPWS, για τις επτά δημοσιεύθηκαν σε λιγότερο από πέντε μήνες, μεταξύ της 29ης Ιουλίου 1997 και της 17ης Δεκεμβρίου 1997, μάλιστα πέντε εξ αυτών σε δύο μόνο ημερομηνίες, ενώ μία δημοσιεύθηκε στις 24 Ιουλίου 1998, αλλά με προθεσμία εκτελέσεως τεσσάρων μηνών. Όσον αφορά τις τέσσερις συμβάσεις της φάσεως FIMMA 97, οι προσκλήσεις για την υποβολή προσφορών δημοσιεύθηκαν σε λιγότερο από επτά μήνες, μεταξύ της 13ης Νοεμβρίου 1998 και της 9ης Ιουνίου 1999.
- [*παραλειπόμενα*]
- 107 Συμπερασματικώς, η επιχειρηματολογία του Βασιλείου της Ισπανίας όσον αφορά την ύπαρξη ενός υποτιθέμενου χρονικού κριτηρίου, του οποίου η εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση θα επέτρεπε την κρίση ότι η Επιτροπή συνεπέρανε εσφαλμένα, στην προσβαλλόμενη απόφαση, την ύπαρξη δύο έργων, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 108 Δεύτερον, το Βασίλειο της Ισπανίας ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή βασίστηκε στην προσβαλλόμενη απόφαση σε ιδιαίτερα κριτήρια για να διαπιστώσει την παράβαση των ισπανικών αρχών, όπως η ικανότητα των δυνητικών διαγωνιζομένων ή η σκοπιμότητα που θα είχε γι' αυτούς η εκτέλεση ορισμένων ή όλων ταυτοχρόνως των συμβάσεων (σημείο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 109 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή πράγματι ανέφερε ορισμένα στοιχεία σχετικά με τους δυνητικούς διαγωνιζομένους στο σκέλος που αφορά την αρχική αξιολόγηση (σημείο 9). Τα ανέφερε, επίσης, στην τελική αξιολόγηση (σημείο 25), μολοντί χρησιμοποίησε διαφορετική διατύπωση.
- 110 Προκύπτει, εντούτοις, από τα σημεία 24 και 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή κατέληξε στη διαπίστωση της υπάρξεως δύο έργων κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38, λόγω της συνδρομής των κριτηρίων της τεχνικής και οικονομικής λειτουργίας. Κατά συνέπεια, τα στοιχεία που αναφέρονται στο σημείο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως απλώς ήρθαν να επιβεβαιώσουν ένα συμπέρασμα που βασίζεται επί αυτών των λειτουργικών κριτηρίων. Επομένως, η αναφορά τέτοιων στοιχείων δεν μπορεί εκ φύσεως να θέσει σε αμφισβήτηση τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως.

- 111 Επιπροσθέτως, πρέπει να επισημανθεί ότι, όσον αφορά τις αναφορές στους δυνητικούς διαγωνιζομένους στο σημείο 25 της προσβαλλομένης απόφασης, το Δικαστήριο υπογράμμισε, στη σκέψη 42 της προαναφερθείσας απόφασης Επιτροπή κατά Γαλλίας, ότι «η δυνατότητα μιας επιχειρήσεως της κοινότητας να πραγματοποιήσει όλες τις εργασίες τις οποίες αφορούν οι οικείες συμβάσεις» μπορεί να αποτελεί ένδειξη που επιβεβαιώνει την ύπαρξη έργου κατά την έννοια της οδηγίας 93/38.
- 112 Εξάλλου, στο σημείο 25 της προσβαλλομένης απόφασης, η Επιτροπή αναφέρθηκε στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/38. Η διάταξη όμως αυτή απαγορεύει κάθε διάκριση μεταξύ των διαγωνιζομένων, προστατεύοντας εξίσου αυτούς που απειράπησαν από την υποβολή προσφοράς, καθόσον περιήλθαν σε μειονεκτική θέση λόγω της διαδικασίας που ακολούθησε ο αναθέτων φορέας (προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας, σκέψη 109). Τα στοιχεία σχετικά με τους δυνητικούς διαγωνιζομένους, στο σημείο 25 της προσβαλλομένης απόφασης, αναφέρονται συνεπώς επίσης υπό το πρίσμα του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/38.
- 113 Κατόπιν του συνόλου των σκέψεων που προηγήθηκαν, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη στην προσβαλλόμενη απόφαση τόσο όσον αφορά τον καθορισμό των κριτηρίων που επιτρέπουν τον χαρακτηρισμό ενός έργου κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38 όσο και αναφορικά με την εφαρμογή τους στην επίδικη υπόθεση. Πράγματι, οι επίδικες εργασίες αποτελούν δύο σειρές συγκεκριμένων παρεμβάσεων στο δίκτυο αποχετεύσεως της Σαραγόσα των οποίων το αποτέλεσμα, μόλις περατωθούν, θα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας που εκπληρώνει αυτό το δίκτυο. Συνεπώς, το Βασίλειο της Ισπανίας δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή είχε εσφαλμένα συμπεράνει την ύπαρξη δύο έργων, το ένα για τη φάση SPWS και το άλλο για τη φάση FIMMA 97.
- 114 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως.
- Επί του δευτέρου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως της Επιτροπής όσον αφορά τη διαπίστωση προθέσεως*
- 115 Το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η παράβαση του άρθρου 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38 προϋποθέτει πρόθεση η οποία πρέπει να αποδειχθεί από την Επιτροπή. Συναφώς, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη αποκλειστικά η νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων, και όχι ο κανονισμός 1164/94. Η Επιτροπή δεν απέδειξε τέτοια πρόθεση. Σε κάθε περίπτωση, το Βασίλειο της Ισπανίας διαβεβαιώνει ότι έδρασε με διαφάνεια καθώς και με καλή πίστη και σε πλήρη συνεργασία με την Επιτροπή καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.
- 116 Στην επίδικη περίπτωση, η Επιτροπή έκρινε, διά της προσβαλλομένης απόφασης, ότι οι ισπανικές αρχές παρέβησαν το άρθρο 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38 και επέβαλε δημοσιονομική διόρθωση στο Βασίλειο της Ισπανίας, σύμφωνα με το άρθρο Η του παραρτήματος II του κανονισμού 1164/94.
- 117 Όπως ορθώς προβάλλει το Βασίλειο της Ισπανίας, ο γενικός εισαγγελέας F.G. Jacobs στις προαναφερθείσες προτάσεις του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Επιτροπή κατά Γαλλίας είχε υποστηρίξει ότι η διατύπωση του άρθρου 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38 υπαινίσσεται έναν βαθμό προθέσεως στην υιοθετηθείσα συμπεριφορά (σημεία 37 έως 39).
- 118 Το Δικαστήριο εντούτοις έκρινε, στην προαναφερθείσα απόφασή του Επιτροπή κατά Γαλλίας (σκέψη 31), ότι το άρθρο 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38 εκφράζει με σαφήνεια τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι αναθέτοντες φορείς από το άρθρο 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38 και πρέπει, επομένως, να ληφθεί υπόψη σε συνδυασμό με το άρθρο αυτό

προκειμένου να κριθεί αν υπάρχει τεχνητή κατάτμηση του έργου. Το Δικαστήριο δεν διερεύνησε εάν οι αναθέτοντες φορείς είχαν σκοπίμως κατατμήσει ενιαίο έργο κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38.

- 119 Κατά συνέπεια, προσήκει η κρίση ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αποδείξει, βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38, την ύπαρξη προθέσεως των ισπανικών αρχών να κατατμήσουν, σε διαφορετικές συμβάσεις, ένα ενιαίο έργο κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 10, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/38. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν έφερε κανένα βάρος αποδείξεως ως προς αυτό και δεν μπορεί να της προσαφθεί, ενδεχομένως, ότι δεν επέδειξε τέτοια πρόθεση.
- 120 Αυτό το συμπέρασμα δεν αναιρείται από τα επιχειρήματα του Βασιλείου της Ισπανίας κατά τα οποία οι ισπανικές αρχές συνεργάστηκαν πιστά με την Επιτροπή και έδρασαν με διαφάνεια και καλή πίστη. Καθώς κανένα στοιχείο προθέσεως από πλευράς των οικείων αρχών δεν απαιτείτο για την κρίση περί παραβάσεως του άρθρου 14, παράγραφος 13, της οδηγίας 93/38, τα σημεία σχετικά με τη συμπεριφορά των ισπανικών αρχών στην επίδικη περίπτωση στερούνται σημασίας προκειμένου να αποδειχθεί ότι η Επιτροπή κατέληξε εσφαλμένα στη διαπίστωση περί παραβάσεως της εν λόγω διατάξεως.

[παραλειπόμενα]

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

Truchot

Martins Ribeiro

Popescu

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Ιουλίου 2013.

(υπογραφές)